

A BARADLA-ALSÓ-BARLANG EDDIGI FELTÁRÁSA

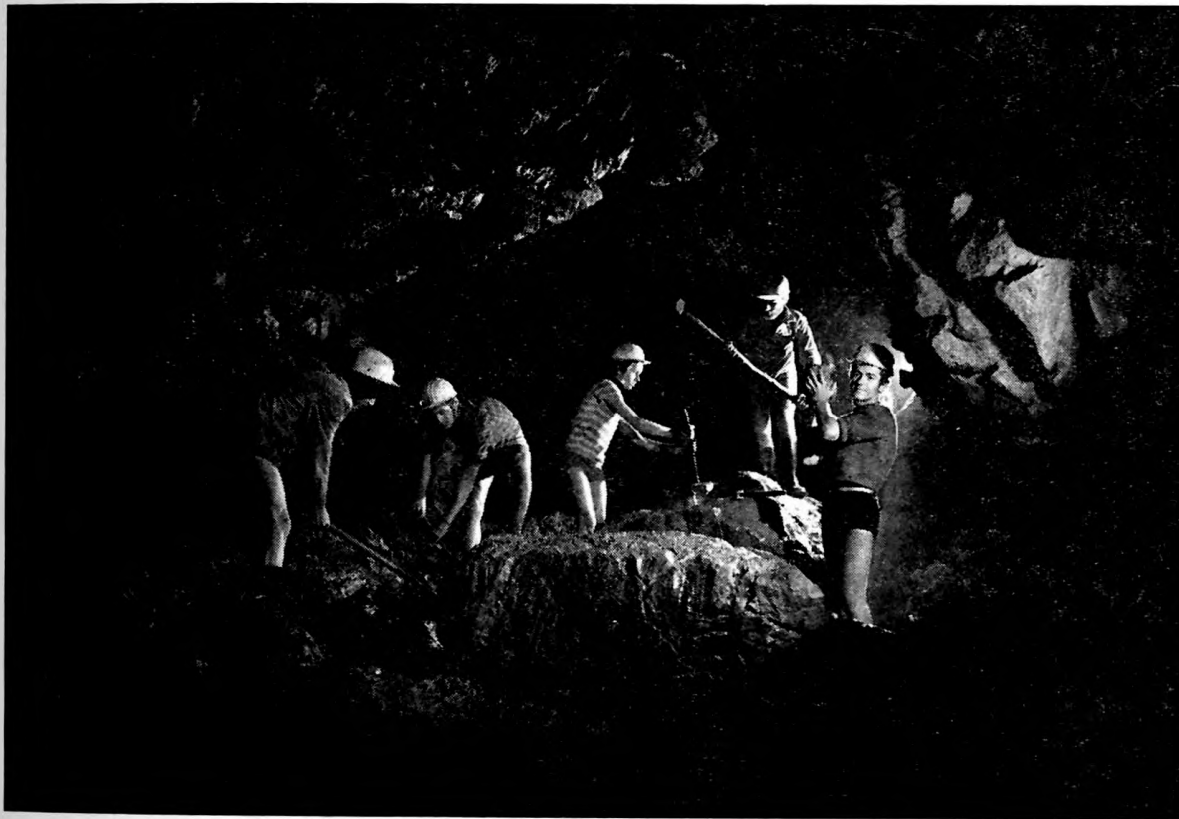
A Baradla-Alsó-barlang létezését már Vass Imre, a Baradla-barlang nagy kutatója is feltételezte, erről 1831-ben megjelent könyvében is írt. Azóta a Baradla kutatói szinte valamennyien megpróbálkoztak a feltételezett Alsó-barlang feltáráásával, de sikertelenül. Az 1955. évi nagy barlangi árvíz megoldotta a problémát. Ekkor a Jósua-forrás fölötti hegyoldal szinte kirobbant, mert az évszázadok óta páratlan méretű árvizet az Alsó-barlang száját borító hegylábi törmelék már nem tudta átengedni. Az árvíz megrongálta az országutat biztosító részsüt is, ezért szükségessé vált egy a barlangból érkező víz szabad elfolyását biztosító táró kiépítése.

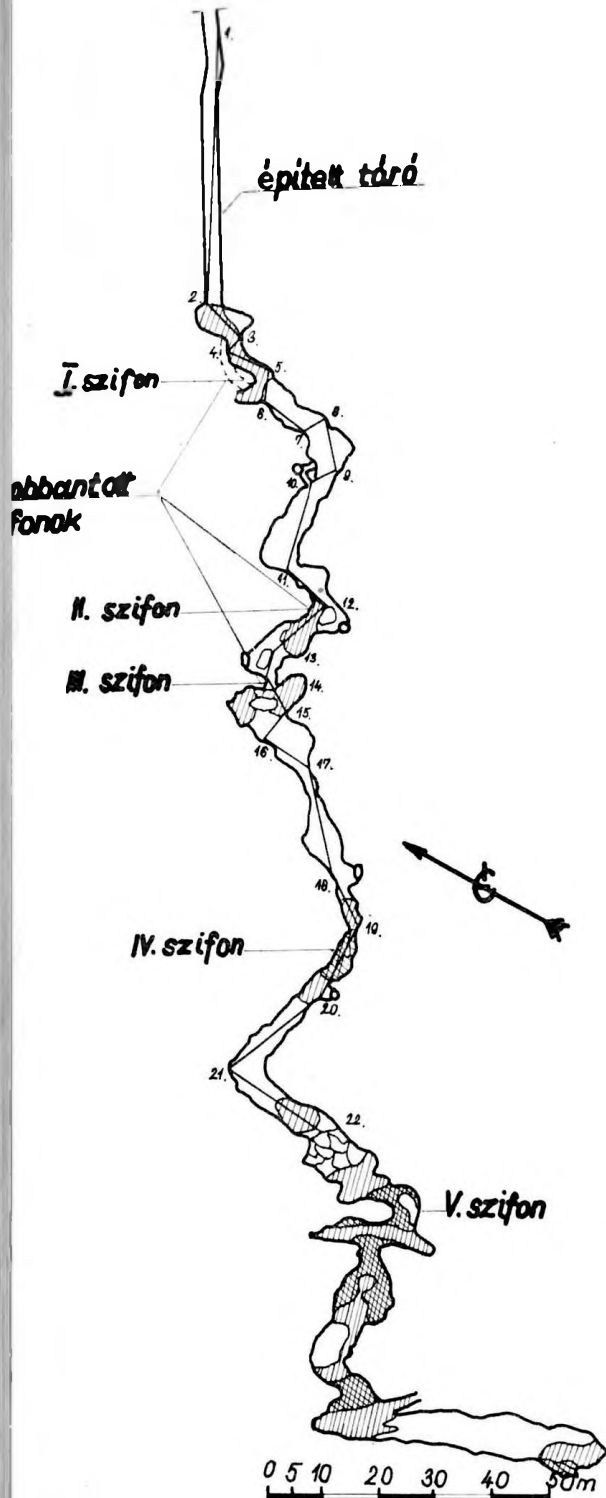
1957-ben dr. Jakucs László barlangigazgató szakmai irányításával a Közlekedési Építő Vállalat 46 m hosszú tárot hajtott az Alsó-barlang szájkő-sziklakapujához. Előzetes kutató aknával felderítették az említett sziklakaput, és már ekkor bejutottak a barlangba. Néhány méter után szifon zárta el a továbbjutást, de a helyszínen levő szivattyúval sikerült a szifon vízszintjét lesüllyeszteni, és így továbbjutni a barlangban. A szifon leküzdésére kerülő

járatot robbantanak, és ekkor már a barlang 90 méter hosszúságban járhatóvá vált (a táróval együtt 136 m). A barlang végpontját ismét szifon zárta el. Ezt a második szifont 1959-ben az MHS Központi Könnyűbúvár Szakosztály tagjai Hortolányi Gyula irányításával átúszták. A szifon után rövidebb légtéres barlangszakasz következett, majd újabb szifon, amely hosszú évekre lezárta a barlang további kutatását. Az 1959-ben átúsztott szifont később lerobbantották, majd a végpontot elzáró harmadik szifont is próbálták robbantással áttörni, de sikertelenül.

A Baradla rendszerét hosszú idő óta rendszeresen és igen eredményesen kutató dr. Dénes György ösztönzésére bekapcsolódtunk munkájába, és útmutatásai szerint 1968-ban a Vörös Meteor T. E. „Nautilus” könnyűbúvár-barlangkutató csoportja hozzákezdett az Alsó-barlang szifonsorának tervszerű leküzdéséhez. 1968 nyarán az Alsó-barlang további feltáráására szervezett táborunk keretében sorozatos könnyűbúvár merülésekkel részletesen felderítettük a végpontot elzáró harmadik szifont,

A Vörös Meteor könnyűbúvár-barlangkutatói eltávolítják az útból a továbbjutást akadályozó omladékat (Kunkovác L. felv.)

A Baradla-Alsó-barlang eddig feltárt szakaszának térképe

amely többfelé ágazó, szűk, vízalatti járatokból álló barlangszakasz. Nagy részét akkor a régebbi robbantások törmeléke tömte el.

Először ezt a törmeléket kellett eltávolítanunk. A tábor alkalmával bejártuk a barlangot, beleértve összes kürtőit is, amelyeknek megközelítésére — ahol a szükség úgy kívánta — ácsolatot építettünk a mennyezetig.

A szifonból a több köbméternyi törmeléket egymást követő táborok munkájával, megszámlálhatatlanul sok merüléssel tudtuk csak elvátoltítani. 2–3 méter vízmélységből igen nehéz körülmények között végeztük a sziklák kiemelését.

A szifon átúszására 1969. május 25-én került sor. A merülést hagyományos búvárkészülékkel nem lehetett megoldani, mert a búvárfelszerelés a szűk járaton nem fért át. Ezért a szifon átúszását légtömölős búvárkészülékkel végeztük. A merülő búvár Horváth Győző, a biztosító búvár Nyirő László volt. A szűk szifonon való átjutás után egy 4×6 méteres barlangi tóban bukkantam fel, ahol erős zúgás hallatszott. A felszerelés lecsatolása után kímásztam a barlangi tó kissé meredek sziklapartjára. Ekkor láttam meg, hogy a morajlás okát egy kisebb vízesés okozta. A zuhatagot megkerülve a vízfolyás útját követtem. Nagyobb terembe értem, amelynek felső végén a patak törmelék alól bújik elő. A törmeléken felmászva tovább jutottam és mintegy 30 métert haladtam előre. Itt egy hatalmas kürtő nyúlik a magasba a barlang mennyezetén, alatta törmelékdomb emelkedik. Ezen utóbb átmászva egy agyaglejtő tetejére értem, melynek aljában újabb barlangi tó következik. Ez a tó jelentette a barlang akkori végpontját és a negyedik szifon kezdetét. Ezzel az Alsó-barlang összesen mintegy 200 méter hosszúságban vált ismertté. 1969 júniusában újabb merüléssel bejártuk a feltárt barlangrészt, és bemértük a harmadik szifon irányát a lerobbantáshoz.

A további fáradozásunk a harmadik szifon megszüntetésére, illetve lerobbantására irányult. Több-szöri sikertelen kísérlet után 1970 nyarán, július 18-tól augusztus 7-ig tartott táborunk alkalmával. Baross Gábor barlangigazgató intézkedésére Ruda-bányáról lömester érkezett és kompresszor segítségével sikerült a szifont lerobbantani. A munka három napig tartott, ez idő alatt szinte megállás nélkül dolgoztunk. A barlangban derékig vízben állva a csoport tagjai fűrták légkalapáccsal a robbantó lyukakat és takarították el a törmeléket a robbantás szüneteiben. A tábor eredményeként 1970. augusztus 7-én a Baradla-Alsó-barlang 200 méter hosszan búvárkészülék nélkül is járhatóvá vált.

A következő, immár negyedik szifon átúszására 1970. szeptember 19–22-ig került sor. Ez már felderítések jóval tágasabbnak bizonyult az előzőnél. A merülés az agyaglejtő aljából indult a tó belső részén mintegy 1,5–2 méter mélységben sötétlő vízalatti járatba. A merülő búvár Horváth Győző, a biztosító búvár Gigor László volt. A merülésnél a Kérdő Péter által szerkesztett barlangi telefonkészüléket használtuk. A barlangi tó alját enyhén lejtő, vastag agyagüledék fedi, ami a szifonban is folytatódik. A víz alatt a sziklabiltozatot

*A járat vízszint alá bukik...
(Mozsáry G. fényképe a Baradla-
Alsó-barlangból).*

követtem a szifon legmélyebb pontjáiig, amely mintegy 3 méterre nyúlik a tó felszíne alá. A vízalatti bejáratától számítva kb. 5 méter után a mennyezet hirtelen felfelé emelkedik és mintegy másfél méter átmérőjű, felül zárt, levegős felboltozódást találtam, majd újra lemerülve tovább úsztam. Az agyaglejtő emelkedni kezdett és 10 méter után elértem a vízfelszínt, barlangi tóban bukkantam fel. Felszerelésem levétele és biztosító kötelem kikötése után körülnéztem és elindultam az újonnan feltárt barlangszakaszba. A tó fölött közvetlenül egy kürtő nyúlik a magasba. A folyosó ellipszis szelvényű, kb. 2,5 méter magas, 3,5 méter széles. A patakban gázolva haladtam előre. A járat 20 méter után balra kanyarodik, szelvénye változatlan. 15 m-re a kanyar után sekély tóba gázoltam, túlsó oldalán a patak a járat mennyezetéig kitért omlás szikláit közül csordogál. Az omlás átvizsgálása után visszafordultam, mert nem tartottam célszerűnek a kövek közötti áthatolást a rendkívül sérülékeny könnyűbúvár ruhában megkísérelni. Másnap biztosító és merülőtársam, Gigor László úszott át a negyedik szifonon, és ő is megerősítette tapasztalataimat.

A végpontot jelentő omlás előtti szifon megszüntetésére több tábor szerveztünk, amelyekben először a patakot visszaduzzasztó domb nagytömegű törmelék anyagának elhordásán és a további feltáró munkát akadályozó több tonnás sziklatömbök eltávolításán dolgoztunk, és tervbe vettük a szifon leszivattyúzását is. A negyedik szifon megszüntetését a további kutatások biztonságosságának és megkönnyítésének érdekében tartottuk fontosnak.

1972 októberében az Alsó-barlangban vendégként merülő Amphora Könnyűbúvár Klub tagjai sikeresen áthatoltak az akkori végpontot jelentő omláson és átúszták a kisebb levegős szakaszokkal

tagolt következő szifonokat. Erről a Karszt- és Barlangkutatási Tájékoztató 1972. évi 7. számában a következőképpen számoltak be:

„Az omlásban igen szűk járatot találtunk, melyen át újabb terembe jutottunk: a 3. szifonhoz (a térképen 5. szifon). E szifon az eddigiektől nagyobb felületű tóból, széles keresztmetszettel nyílik. 40 m-t átúszva 4 szifonon keresztül érünk ismét száraz terembe. A szifonok közti levegős járatok függőleges hasadékok. A mintegy 20 m hosszú terem szemközti végén újabb tó és újabb szifon következik. Ennek kb. 7 m-es vízalatti járata harántirányú hasadékba vezet, mely teremre szélesedik. Ide torkollik az általunk bejárt szakasz legnagyobb víznyelője. A nyelő kürtőjét kb. 15 m-es magasságig tudtuk bevilágítani, ahol a járat elkanyarodik. E függőleges szakaszt még nem jártuk be; a nyelő alatti vízszintes ágban néhány méter után a 8. szifonhoz érkeztünk.

A 7. szifonban csekély áramlású vízben gyűrűsférgeket láttunk, melyek testük egy részével az agyagban, másik részükkel a vízben a talajra merőlegesen helyezkedtek el. E helyen igen nagy számban éltek; néhány elpusztult példányt a patak hordaléka közt már az előző szakaszban is találtunk.”

A Vörös Meteor T. E. „Nautilus” könnyűbúvár-barlangkutató csoportja további alsó-barlangi munkái során a 4. szifon megszüntetését tervezi, hogy megkönnyítse azokat a nagyobb szabású kutatásokat, amelyeknek célja a Baradla főága és az Alsó-barlang közötti összefüggés feltárása.

A csoportunk által végzett több éves eredményes alsóbarlangi kutatásokban Gigor László, Horváth Péter, Horváth Győző, Katona Zsuzsa, Nyíró László és Takács Béla vettek részt rendszeresen, fáradságot és kockázatot egyaránt vállalva.

Horváth Győző